

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATOR IN THE DIGITAL ERA

กมลวันท์ ปริเตนัง

Kamonwan Paritenang

อภิชาติ ปริเตนัง

Apichat Paritenang

สมาน แก้วคำไสย์

Saman Kaewkamsai

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

RoiEt Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: eveningstar7707@gmail.com

บทคัดย่อ

ในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีรูปแบบความเป็นผู้นำที่ทันสมัย เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ดังเช่นผู้นำองค์กรที่ประสบความสำเร็จหลายแห่ง ที่ล้วนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล และสามารถนำวิสัยทัศน์มาปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิด และการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยมีความพยายามในการวางแผนที่ครอบคลุมภารกิจ และขอขยายทั้งหมดของสถานศึกษา การบริหารงานสมัยใหม่จึงต้องนำกระบวนการบริหารงานยุคใหม่มาประยุกต์ใช้ เช่น การจัดโครงสร้างสถานศึกษา วัฒนธรรมองค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารทรัพยากรบุคคล ตลอดจนการควบคุม และประเมินผลกลยุทธ์ บทความนี้ต้องการนำเสนอลักษณะการบริหารในยุคดิจิทัล โดยมุ่งเน้น 2 ลักษณะสำคัญ คือ 1) การวางแผนเพื่อกำหนดสิ่งที่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง 2) ผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจ และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้การดำเนินงานภายในองค์กรมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; สถานศึกษา; ยุคดิจิทัล

Abstract

In the contemporary era, school administrators are required to possess modern leadership styles to steer their organizations towards advancement, akin to numerous successful organizational leaders who possess broad visions and

can translate those visions into tangible actions. Educational administrators must adapt their mindsets and management approaches to align with the evolving landscape, endeavoring to formulate comprehensive plans that encompass all missions and scopes of the educational institution. Modern administration necessitates the application of contemporary management processes, such as organizational structuring, organizational culture, information technology, human resource management, as well as strategy control and evaluation. This article aims to present the characteristics of administration in the digital age, focusing on two key aspects: 1) planning to define necessary changes, and 2) leaders must possess knowledge, understanding, and utilize digital technology to enhance the efficiency and effectiveness of organizational operations.

Keywords: Leadership; school administrator; the digital era

1. บทนำ

โลกปัจจุบันขับเคลื่อนด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเข้ามามีบทบาทในทุกภาคส่วน ทั้งธุรกิจ การทำงาน สาธารณูปโภค และวิถีชีวิต เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ ถูกพัฒนาขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในรูปแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อทั้งชีวิตประจำวัน และระบบเศรษฐกิจโลก

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้นำจึงเป็นกุญแจสำคัญในการกำหนดทิศทาง และนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ ผู้นำต้องพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และปรับตัวให้เท่าทันเทคโนโลยีอยู่เสมอ ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล (Digital Leadership) จึงกลายเป็นสิ่งจำเป็น ผู้นำยุคใหม่ต้องเปิดรับ และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน รวมถึงพัฒนา และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมอย่างชาญฉลาด การบริหารยุคดิจิทัล ต้องแตกต่างจากรูปแบบเดิมๆ ผู้นำ หรือผู้บริหาร ต้องตระหนักว่าไม่สามารถบริหารงานแบบเดิมได้อีกต่อไป การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ให้ความสำคัญกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ผู้นำต้องให้ความสำคัญกับบุคลากร สร้างแรงบันดาลใจ โน้มน้าว และใช้อิทธิพล ผ่านสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น สร้างความไว้วางใจ และสนับสนุน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน(จิรพล สังข์โพธิ์ และคณะ, 2560)

การสนับสนุนบุคลากร รวมถึงการฝึกอบรม และพัฒนาศักยภาพ เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้บุคลากรมีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี ผู้เขียนจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำ และการบริหารยุคใหม่ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอลักษณะการบริหารในยุคดิจิทัล โดยศึกษาการ

เปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำ และนำเสนอลักษณะการบริหารองค์กร รวมถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นแนวทางในการบริหาร และพัฒนาองค์กร เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มประสิทธิภาพสูงสุด (ธรรมนิติ, 2565)

2. ความหมายและลักษณะของการบริหารในยุคดิจิทัล

2.1 ความหมายของการบริหาร

การบริหารจัดการเป็นกระบวนการสำคัญที่ขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ ดังนี้

สมคิด บางโม (2562) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรการบริหาร มาประกอบกันตามกระบวนการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิมลย์ สีทอง (2563) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยทางการบริหาร หมายถึง องค์ประกอบทางการบริหารที่ทำให้เกิดผลมีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษา ของโรงเรียน

นิสดารก์ เวชยานนท์ (2562) ให้ความหมายว่า การบริหาร เป็นกระบวนการในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยผ่านกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การชี้นำ และการควบคุม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรในยุคดิจิทัล

สรุปได้ว่า การบริหาร คือ กระบวนการจัดการทรัพยากร ทั้งคน เงิน วัสดุ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร

2.2 ความหมายของยุคดิจิทัล

นักวิชาการได้ให้ความหมายของยุคดิจิทัลไว้ ดังนี้

ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ (2563) ให้ความหมายของยุคดิจิทัลว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงแนวความคิดและนำเทคโนโลยีมาใช้ในธุรกิจในยุคดิจิทัล ตั้งแต่การวางรากฐาน เป้าหมาย ไปจนถึงการดำเนินธุรกิจและส่งต่อคุณค่าให้แก่ผู้บริโภค ไม่เพียงแต่ภาคการปฏิบัติการที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง แต่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมที่องค์กรและบุคลากรทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้บริหารไปจนถึงพนักงานตำแหน่งล่างสุดจะต้องมีส่วนร่วมในการปรับตัวไปสู่ยุค 4.0 เพื่อเพิ่มศักยภาพให้องค์กรสามารถแข่งขันได้

สำนักงาน ก.พ. (2563). ให้ความหมายของยุคดิจิทัลว่า หมายถึง ยุคที่มีเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน ส่งผลให้ต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เช่น การสูญเสียการเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การโจรกรรมข้อมูล การโจมตีทางไซเบอร์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ยุคดิจิทัล หมายถึง ยุคที่เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมีความก้าวหน้า และเทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการศึกษา เป็นเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกสบายในการใช้ชีวิต และตอบสนองความต้องการของคนรุ่นใหม่

2.3 ลักษณะของผู้บริหารในยุคดิจิทัล

ในยุคดิจิทัล ข้อมูล ข่าวสาร และอินเทอร์เน็ต มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการใช้ประโยชน์จากข้อมูล และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่เหนือความคาดหมายให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้สถานศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว การสื่อสารไร้พรมแดน ช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา ระบบสารสนเทศ (Information System) และการจัดการความรู้ (Knowledge Management) จึงมีความจำเป็นต่อการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559) รวมถึงการกำหนดวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของสถานศึกษาให้ชัดเจน การฝึกอบรมบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริมให้บุคลากรนำ ICT ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน (มฤดี เฟิงสง่า และ มัทนา วัฒนอมศักดิ์, 2566)

กระแสการเปลี่ยนแปลง (Disruption) ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน และระบบเศรษฐกิจ จนเกิดเป็นปรากฏการณ์ Digital Disruption ขึ้น

ภาวะผู้นำ เป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ผู้นำต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ จากเดิมที่เน้นการวางแผนและบริหารจัดการ มาเป็นการมีวิสัยทัศน์กว้างไกล และสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ขณะที่ภาวะผู้นำที่เรียกว่า Digital Leadership มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรยุคใหม่ ที่แตกต่างจากเดิมในหลายมิติ ดังนี้

1. สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโต มีการผสมผสานปัจจัย "3C" คือ Climate (สภาพแวดล้อม), Culture (วัฒนธรรมองค์กร), และ Creativity (ความคิดสร้างสรรค์) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และสร้างวัฒนธรรมการยอมรับความผิดพลาด

2. ผลักดันนวัตกรรม ผลักดันให้มีการคิดค้นนวัตกรรม หรือบริการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง และสร้าง S-Curve ใหม่ นำไปสู่การเติบโตขององค์กร

3. เมื่อต้องมีการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ขององค์กรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น การสร้างรูปแบบธุรกิจใหม่ หรือการปรับเปลี่ยนไปสู่ธุรกิจที่ใกล้เคียง โดยใช้ประโยชน์จากความรู้ความเชี่ยวชาญของบุคลากร

4. กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนานวัตกรรม หรือบริการใหม่ๆ เพื่อทดแทนสิ่งที่ล้าสมัย และรับมือกับแรงกดดันจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

5. เข้าใจคุณลักษณะของ "Digital Worker" เชื่อมั่นในทักษะการใช้เทคโนโลยี เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และมีอิสระในการตัดสินใจ

6. นำเทคโนโลยีมาใช้ นำระบบ Automation หรือหุ่นยนต์ (Robot) เข้ามาทำงานร่วมกับมนุษย์ (Collaborative Robot) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ส่งผลให้ภาวะผู้นำต้องปรับเปลี่ยนในหลายมิติ เช่น มิติวิสัยทัศน์ มิติ การสื่อสาร มิติการกระตุ้นทางปัญญา และมิติภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (ต้องลักษณะ บุญธรรม, 2559)

2.4 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

1. การกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ด้านดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำหนดนโยบายและ ส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณสำหรับ สถานศึกษาเพื่อใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับการ บริหารจัดการให้ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือด้านงบวิชาการ ด้านงบประมาณการ บริหารงานบุคคลและบริหารทั่วไป

2. การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยี ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการ สอนของครูและ การศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลใน การศึกษาค้นคว้าหรือเป็นเครื่องมือในการสืบค้นข้อมูลการติดต่อสื่อสารและการสร้างผลงานทางวิชาการ ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการตอบโต้ระหว่างกัน

3. การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลในสถานศึกษา การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองในเรื่องของ ICT และ นำ ICT มาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของตนเองและของผู้เรียน ผู้บริหาร มีการจัดอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายโดยใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นตัวกลาง แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของตน (กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน, 2560)

2.5 รูปแบบการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี และสารสนเทศอย่าง มีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการนำข้อมูลจากเทคโนโลยีมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ การบริหารจัดการสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยี และ นวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ เพื่อสร้างความโดดเด่น และเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ การสร้างวิสัยทัศน์ และ เป้าหมายร่วมกัน เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ทุกฝ่ายในสถานศึกษามีความเข้าใจที่ตรงกัน และร่วมมือกันเพื่ อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้บริหารต้องส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ และติดตาม ประเมินผล รวมถึงตรวจสอบวิสัยทัศน์ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ นำข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มา วิเคราะห์ และวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมยุคดิจิทัล ปัจจุบัน สมาร์ทโฟนกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินชีวิต ผู้คนใช้สมาร์ทโฟนทำธุรกรรมต่างๆ และติดต่อสื่อสาร กันได้อย่างไร้ขีดจำกัด ความสะดวกสบายนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนพัฒนา (พัชรา วาณิชชวิน, 2560)

นวัตกรรม เกิดจากการคิดเชิงนวัตกรรม การแก้ไขปัญหา การผสมผสาน และการจัดเรียงองค์ ความรู้ เพื่อสร้างแนวคิด หรือวิธีการใหม่ๆ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการ

สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ เทคโนโลยีดิจิทัล เข้ามามีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจโลก และชีวิตประจำวัน การเติบโตอย่างรวดเร็ว และการเกิดขึ้นของนวัตกรรมใหม่ๆ ส่งผลให้องค์กร และสมาชิกต้องปรับตัว เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล และเตรียมความพร้อม เพื่อนำพาองค์กร และบุคลากรก้าวสู่ Digital Economy

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล (Digital Leadership) เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องมีความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์ดิจิทัล บริหารจัดการ และเตรียมความพร้อมรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ผู้เขียนได้วิเคราะห์ลักษณะการบริหารของผู้บริหารในยุคดิจิทัล ไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การกำหนดสิ่งที่ต้องเปลี่ยนแปลง (Define Where Change is Needed Most) : ผู้บริหารต้องสำรวจ และทำความเข้าใจสภาพการดำเนินงาน รวมถึงการค้นหาโอกาสในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ เพื่อเปลี่ยนผ่านองค์กรสู่ยุคดิจิทัล

2. การวางแผนการเปลี่ยนแปลง (Choreograph the Change) : ผู้บริหารต้องออกแบบ และวางแผนกระบวนการเปลี่ยนผ่านองค์กรสู่ยุคดิจิทัล โดยเริ่มจากการประเมินสมรรถนะ และทักษะของบุคลากร รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์

3. การส่งเสริม และสนับสนุนบุคลากร (Empower People) : ผู้บริหารต้องพัฒนา และส่งเสริมทักษะ ความรู้ความสามารถของบุคลากร เพื่อให้มีความพร้อม และสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลง

การบริหารงานในยุคดิจิทัล เป็นภารกิจที่ท้าทาย ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อนำพาองค์กรสู่ยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวก และด้านลบ ผลกระทบด้านบวก เช่น การนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ส่วนผลกระทบด้านลบ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ และรับมือกับผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงาน ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ (สุพรรณณี กุลโสภิต และ วรกาญจน์ สุขสด เขียว, 2561)

3. สรุป

ยุคดิจิทัล พัดพาคลื่นแห่งการเปลี่ยนแปลงมาสู่ทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือแม้แต่สิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อภาวะผู้นำ และการบริหารองค์กรในยุคปัจจุบัน ผู้นำต้องปรับเปลี่ยนบทบาท หน้าที่ และกระบวนการบริหาร ให้แตกต่างจากเดิม กระบวนการบริหารแบบเดิม ที่มุ่งเน้นเพียงการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ไม่สามารถตอบโจทย์ความท้าทายในยุคดิจิทัลได้อีกต่อไป ผู้นำต้องปรับตัวสู่กระบวนการบริหารสมัยใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีดิจิทัล และนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารงาน ผู้นำยุคใหม่ ต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ยืดหยุ่น และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ผู้นำต้องเปิดรับเทคโนโลยี และสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน รวมถึงการพัฒนาทักษะ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี

ดิจิทัล เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้อย่างหลากหลาย การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้าง ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการแก้ไขปัญหา เป็นสิ่งสำคัญ ผู้นำต้องสนับสนุน และพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ให้มีทักษะและความรู้ความสามารถ เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ต้องครอบคลุมภารกิจ และขอบข่ายทั้งหมดขององค์กร ผู้นำต้องกำหนดเป้าหมาย และทิศทางในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการส่งเสริมให้บุคลากร มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการสื่อสาร และการเรียนรู้ การบูรณาการ และการเชื่อมโยงเครือข่าย เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึง ผู้นำยุคดิจิทัล ต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ และปรับตัว เพื่อรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง การนำเทคโนโลยีมาใช้ ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และประโยชน์สูงสุด เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร และนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จในยุคดิจิทัล

4. องค์ความรู้ใหม่

4.1 ความหมายและลักษณะของการบริหารในยุคดิจิทัล: การบริหารคือกระบวนการจัดการทรัพยากรต่างๆ ขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในยุคดิจิทัล ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยี และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ICT เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.2 บทบาทของผู้นำในยุคดิจิทัล (Digital Leadership): ผู้นำในยุคดิจิทัลต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโต ผลักดันนวัตกรรมกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง เข้าใจคุณลักษณะของ "Digital Worker" และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานร่วมกับมนุษย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

4.3 รูปแบบการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล: ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการนำข้อมูลจากเทคโนโลยีมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ สร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ และติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

4.4 ความท้าทายและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล: การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบ ด้านบวกคือการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพ ด้านลบคือความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์และรับมือกับผลกระทบต่างๆ รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงความสำคัญของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ครอบคลุมภารกิจและขอบข่ายขององค์กร การบูรณาการและการเชื่อมโยงเครือข่าย การเรียนรู้และปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง และการนำเทคโนโลยีมาใช้ที่เหมาะสมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน. (2560). การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 14(26), 149-151.
- จิรพล สังข์โพธิ์ และคณะ. (2560). ภาวะผู้นำในการบริหารยุคดิจิทัล: องค์กรไอทีและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับไอทีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนวัตกรรมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ต้องลักษณะ บุญธรรม. (2559). การเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลกับการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรทางการศึกษา. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 7(1), 217-225.
- ธรรมนิติ. (2565). ผู้นำในยุคดิจิทัล Economy. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.dharmniti.co.th/%E0%B8%9C%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B8%B3%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%84-digital-economy/>.
- นิสดารก์ เวชยานนท์. (2562). การศึกษาระบบการบริหารคนเก่งภาครัฐที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของคนเก่ง กรณีศึกษา: ข้าราชการในระบบข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูงของสำนักงาน ก.พ. ในรายงานการวิจัย. คณะรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พัชรา วาณิชวดี. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำ: จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.

ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ (2563) [ออนไลน์] สืบค้นจาก . https://cpe.eng.cmu.ac.th/content-thaiview.php?view_id=DigitalTrans

มลฤดี เฟื่องสง่า และ มัทนา ว่างนอมศักดิ์. (2566). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล.วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทร์วิโรฒ, 24(2), 162–175.

วิมาลย์ ลีทอง. (2563). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สมคิด บางโม. (2560). การบริหาร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุพรรณณี กุลโสภิต และ วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชยมศึกษา เขต 1. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 8(2), 12-21.

สำนักงาน ก.พ. (2563). แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐ ในยุคการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับสถานการณ์ Disruption [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www-ocsc-go-th.webpkgcache.com/doc//s/www.ocsc.go.th/%E0%B9%81%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A1%E0%B8%88%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A2%E0%B8%98-2/>